
Monitering en Inspeksie vir Fitosanitiere Markte

Sitrus

Valskodlingmot en
Vrugtevlieg

Leergids

---

citrus
academy

Kopiereg ©

Posbus 461, Hillcrest, 3650
(031) 765-3410

© Citrus Academy
1st Uitgawe 2020

Die inhoud van hierdie module is gebaseer op oudiovisuele materiaal wat deur die Sitrus Akademie geproduseer is.

Tekskrywer:

Jacomien de Klerk

Visuele materiaal produksie:

Sagritex (Edms) Bpk

Addisionele informasie bronne:

Citrus Research International

Projek koördineerder:

Citrus Academy (Jacomien de Klerk)

Spesiale dank aan:

Peter Stephen
Luke Cousins
Aruna Manrakhan
Claire Love
Paul Cronje
Sean Moore
John-Henry Daneel
Glorious Shongwe
Rookie Beck

Vrywaring

Met die aanvaarding van hierdie dokument en die inhoud daarvan stem u in dat u tot die voorwaardes van hierdie vrywaring verbind is.

U gebruik die inhoud van hierdie dokument uitsluitlik op eie risiko. Nóg die Sitrus Akademie, nóg Citrus Research International (CRI), nóg die Sitrusprodusentevereniging (Citrus Growers' Association – CGA) waarborg dat die inhoud van hierdie dokument geskik is vir u beoogde gebruik, of dat dit sonder onakkuraathede en weglatings is. Die menings en raad wat in hierdie dokument uitgespreek word, is nie noodwendig dié van die Sitrus Akademie, die CRI of die CGA nie. Die Sitrus Akademie, die CRI en die CGA, hulle direkteure, amptenare, werknemers, agente of kontrakteurs kan nie verantwoordelik gehou word vir verlies of skade van enige aard wat gelyk word as 'n direkte of indirekte gevolg van die gebruik, of die onvermoë om gebruik te maak, van enige raad, mening en / of inligting wat in hierdie dokument vervat is nie, of enige doelbewuste of onbewuste wanvertolking, wanvoorstelling of weglating in hierdie dokument, nie.

U vrywaar die Sitrus Akademie, die CRI en die CGA van enige eis deur enige derde party teen die Sitrus Akademie, die CRI of die CGA, hulle direkteure, amptenare, werknemers, agente of kontrakteurs voortspruitend uit, of in verband met die gebruik van, of vertroue in die inhoud van hierdie dokument. Dit is u verantwoordelikheid om te bepaal die geskiktheid al dan nie, van die beoogde gebruik van die dokument te bepaal.

Inhoud

Inleiding	4
Biologie en Lewensiklus	4
Valskodingmot (VKM)	4
Vrugtevlieg	5
Monitering, Inspeksie en Gradering	5
Boordmonitering	5
Moniteringstasies	6
Data Bome	6
Bymeakaarmaak van Vrugte wat Geval het	6
Disseksie van Vrugte	6
Identifikasie van VKM Besmette Vrugte	7
Ander Plaaginsekte en Simptome	7
Rekordhouding en Rapportering	8
Pakhuis Afleweringsinspeksies	8
Neem van Vrugmonsters	8
Vrugte Inspeksie	9
Disseksie Prosedure	9
Tekens van VKM en Vrugtevlieg Besmetting	9
Ander Plaaginsekte en Simptome	10
Rekordhouding en Rapportering	10
Pakhuis Gradering en Sortering	10
Afsluiting	10

Inleiding

Die valskodlingmot, of te wel VKM, is 'n sitrusplaag uniek aan Afrika, en so ook is sekere spesies van vrugtevlieg wat gevind word in Afrika. Hierdie plaaginsekte kom nie voor in die meeste lande waarheen Suid-Afrika vrugte uitvoer nie. Hierdie lande wil nie die kans vat dat hierdie plaaginsekte dalk versprei na hulle lande toe nie. Vir hierdie rede verdra hulle nie enige besmetting van VKM of vrugtevlieg in vrugte wat na hulle lande toe kom nie. Dit is baie belangrik dat ons in Suid-Afrika alles in ons vermoë doen om te voorkom dat vrugte wat besmet is met VKM of vrugtevlieg uitgevoer word na hierdie lande. As ons nie daarin slaag nie, kan hierdie uitvoermarkte gesluit word en sitrusboerdery in Suid-Afrika kan groot skade ly.

Monitering van vrugte in die boord en inspeksie van vrugte in die pakhuis vir VKM en vrugtevlieg besmetting is uiters belangrik om te voorkom dat besmette vrugte uitgevoer word. As die persoon verantwoordelik vir monitering of inspeksie, het jy een van die belangrikste take op die plaas of in die pakhuis.

As jy nie besmette vrugte identifiseer nie en die nodige gevolglik nie gedoen word om die situasie reg te stel nie, is dit waarskynlik dat besmette vrugte uitgevoer sal word. Hierdie vrugte kan dan verwerp word in die uitvoermark en daardie land kan dan weier om enige verdere vrugte vanaf Suid-Afrika te aanvaar. As dit gebeur sal Suid-Afrikaanse sitrusplase hulle deure sluit en baie mense sal hulle werk verloor.

Monitors en inspekteurs moet flink wees, die regte houding hê, goeie sig hê, die belangrikheid van hulle taak goed verstaan, en ordentlik opgelei wees om die werk te doen. Jy moet gesertifiseer word as 'n gekwalifiseerde monitor of inspekteur, en behoort ook gereeld getoets te word.

In hierdie module kyk ons eerstens in detail na VKM en vrugtevlieg, die twee plaaginsekte waarvoor jy op die uitkyk moet wees as jy uitvoersitrus inspekteer. Jy moet presies weet hoe hulle lyk, wat hulle lewenssiklusse is, en wat jy waarskynlik sal sien as jy 'n vrug ondersoek in die boord of in die pakhuis. Daarna sal ons kyk na die regte manier om boorde te monitor en om pakhuis inspeksies te doen. Hier sal ons dan ook 'n beskrywing gee van die ander plaë wat jy mag teëkom tydens inspeksies en wat jy dalk kan verwar met valskodlingmot en vrugtevlieg.

Biologie en Lewensiklus

Valskodlingmot (VKM)

Die valskodlingmot het vier oorhoofse lewensfasies, naamlik die eier, die larwe, die papie, en die volwassene, of mot.

Die mot is slegs aktief in die nag en lê eiers op die vrug na paring. Die eier, wat baie klein en moeilik sigbaar is, groei uit en lewer 'n piepklein larwe wat net langer as een millimeter is. Die larwe dring deur die skil van die vrug en begin voed op die pulp. Binne die vrug, groei die larwe deur vyf larwefases. Terwyl die larwe groei, voed hy op die vrug, wat uiteindelik daartoe lei dat die vrug van die boom afval.

Nadat die vrug geval het, of selfs voordat die vrug val, verlaat die larwe die vrug en dring die grond binne, waar hy verander in 'n papie. Die papie ontwikkel in die grond

totdat die mot uiteindelik uit die papie tevore kom, wat die lewenssiklus weer begin. Afhangende van die seisoen en die temperatuur, kan die lewenssiklus van eier tot eier enige iets tussen vyf weke en drie maande duur, met die kortste lewenssiklus in die somer.

Vrugtevlieg

Soos met VKM, het die vrugtevlieg ook vier oorhoofse lewensfases, naamlik die eier, die larwe, die papie en die volwasse vlieg. Die volwasse wyfie vrugtevlieg boor deur die skil van die vrug met haar **eierlegger** en lê eiers in klein pakkies net onder die skil. Wanneer die larwes uitgebroei het, boor hulle dieper in die vrug en voed op die pulp. Die vrug begin vrot en kan op 'n later stadium van verrotting afval van die boom.

Wanneer die larwes volwasse is verlaat hulle die vrug en verander hulle in papies in die grond. Uiteindelik sal volwasse vlieë uit die papies kom en die grond verlaat om die lewenssiklus voort te sit. Die vrugtevlieg se lewenssiklus kan enige iets van drie weke tot drie maande duur, afhangende van die weerstoestand, en is die korste in die somer.

Monitering, Inspeksie en Gradering

Daar is drie take betrokke by monitering en inspeksie vir VKM en vrugtevlieg besmetting op die plaas en in die pakhuis. Die eerste taak is boord monitering, wat behels om die vlak van VKM besmetting in die boorde te monitor en aan te teken. Die tweede taak is pakhuis aflaaï inspeksies, waar 'n vrugmonster geneem word van die vrugte uit elke boord soos dit afgelaai word by die pakhuis en die vrugte in die monster dan ondersoek word vir VKM en vrugtevlieg besmetting. Die derde taak is paklyn gradering, waar al die vrugte op die paklyn nagegaan word vir VKM en vrugtevlieg besmettingsimptome en waar besmette vrugte dan verwyder word.

Boordmonitering

Boordmonitering behels die daarstelling van moniteringstasies, die seleksie en merk van data bome, die bymekaarmaak van die vrugte onder die data bome, die ondersoek en dissekering van die vrugte, die aantekening van hoeveel vrugte besmet is met VKM, en die rapportering van die bevindinge aan die plaasbestuur.

Boordmonitering moet ten minste twaalf weke voor die oes begin, alhoewel dit beste praktyk is om sestien weke voor die beplande oes datum te begin monitor, ingeval die oes dalk vroeër begin as wat verwag is. Monitering hoef egter nie voor die 15de Januarie te begin nie. So, as die beplande oes datum vir jou boord in of voor die eerste week in April is, hoef jy nog steeds nie voor die 15de Januarie te begin moniteer nie, alhoewel jy vry is om vroeër te begin. Moniteringstake moet op dieselfde dag van elke week verrig word. As jy om een of ander rede nie die take kan uitvoer op die aangewese dag in 'n sekere week nie, doen dan die monitering so gou as moontlik daarna.

Moniteringstasies

'n Moniteringstasie bestaan uit vyf data bome. Dit is belangrik dat die moniteringstasie geplaas moet word op die plek in die boord waar die hoogste voorvalle van VKM besmetting in die verlede opgemerk is.

Daar moet ten minste een moniteringstasie in elke boord wees, maar as die boord groter as drie hektaar is, moet daar ten minste twee stasies wees. Die aantal stasies wat nodig is vir groter boorde word voorgeskryf deur die FMS, en deur Phytclean. Moniteringstasies moet gelyk versprei wees deur die boord.

Soos jy boordmonitering doen deur die seisoen sal jy miskien vind dat daar 'n hoër vlak van besmetting is in 'n ander deel van die boord. Dit is baie belangrik dat jy die moniteringstasie moet skuif na die deel van die boord met die hoogste vlak van besmetting. Die boordsanitasiespanne sal jou goed kan inlig oor waar die vrugval die hoogste is. Doen 'n proef inspeksie van die gevalde vrugte in die areas wat hulle aandui, en bespreek dit met die plaasbestuurder.

Data Bome

Die vyf data bome per moniteringstasie moet in 'n goeie toestand wees, met 'n gemiddelde vrugdrag. Merk die data bome aan al die kante met kleurvolle bande, op 'n manier wat hulle laat uitstaan. Jy kan ook die band span om die hele boom, of om die groep van vyf data bome.

Dit is baie belangrik dat die boordsanitasiespan moet weet om nie die vrugte wat geval het onder die data bome op te tel nie. Vir hierdie rede kan jy ook die area onder die data bome afbaken.

Praat gereeld met die boordsanitasiespan en herinner hulle om nie die vrugte op te tel wat geval het in die afgebakende areas nie. As jy dink dat van die vrugte miskien verwyder is; byvoorbeeld as dit lyk asof daar minder vrugte as gewoonlik is onder jou data bome, moet jy dadelik die plaasbestuurder en die boordsanitasie spanleier in kennis stel.

Bymekaarmaak van Vrugte wat Geval het

Op jou moniteringsdag, maak al die vrugte bymekaar wat geval het onder die data bome by al die moniteringstasies in 'n spesifieke boord. Sit die vrugte in 'n houer of 'n sak, en teken die boordnommer en die datum aan op jou opname vorm. Hou die vrugte van verskillende boorde apart. As jy vrugte van meer as een moniteringstasie in 'n groot boord bymekaargemaak het, kan jy hulle meng want hulle is van dieselfde boord.

Disseksie van Vrugte

As jy al die vrugte bymekaar gemaak het van onder die data bome, moet jy al die vrugte versigtig opsny en inspekteer om te kyk of die vrugte besmet is deur VKM, of vir tekens van besmetting.

Inspekteer die buitekant van die vrugte versigtig vir enige tekens van VKM binnedringing. Waar jy sulke merke kry, sny die vrug op daardie plek. Sny dun skyfies

van die vrug en stop na elke skyfie om te kyk of daar tekens is van larwe binnedringing of besmetting. As jy die vleis van die vrug bereik en daar is geen verdere tekens van besmetting nie, sny die vrug in kwarte en doen 'n finale inspeksie vir besmetting.

As jy werk met nawellemoene en jy kry nie enige tekens van indringing op die skil nie, begin sny aan die nawel-ent van die vrug en inspekteer die vrug op dieselfde manier. Vir alle ander vrugte, sny dié sonder eksterne tekens van besmetting of binnedringing in kwarte en inspekteer hulle vir besmetting.

Identifikasie van VKM Besmette Vrugte

Teken met sorg die aantal vrugte aan wat besmet is met VKM. 'n Vrug moet aangeteken word as besmet met VKM as jy enige van die volgende tekens sien:

- ❖ Lewendige of dooie larwes,
- ❖ Larwe tonnelling,
- ❖ Miskorrels en
- ❖ Kopkapsules.

Ander Plaaginsekte en Simptome

Dit is belangrik dat jy vrugte wat besmet is met VKM akkuraat identifiseer, en dat jy nie besmetting deur ander plaaginsekte verwar met VKM nie. Die ander soorte larwes wat jy in die vrug mag sien wat jy dalk kan verwar met VKM is:

- ❖ Vrugtevlieg larwe,
- ❖ Asynvlieg en ander vlieg larwes,
- ❖ Kewerlarwes en
- ❖ Karobmot larwes.

Dit is nie nodig vir jou om die larwes van asynvlieg, ander vlieë en kewers aan te teken nie, siende dat hierdie sekondêre besmetters is. Dit beteken dat hulle net vrugte sal besmet wat alreeds beskadig is, en hulle word dus nie erken as plaë nie.

Jy moet baie goed wees daarmee om VKM larwes te erken en hulle te onderskei van ander inseklarwes. Die jong VKM larwe is wit met 'n swart kopkapsule, en is net langer as een millimeter. Soos hulle ouer word, word die larwes donkerder, eers afwit en dan later heeltemal pienk. Die volwasse larwe is vyftien tot twintig millimeter lank.

Klein, jong vrugtevlieg larwes is deursigtig met ligte mond-hake. Die ouer larwes is roomwit met swart mond-hake wat uitsteek. Op hierdie stadium is die larwes ten minste vyf millimeter lank. Vrugtevlieg larwes het nie die harde kopkapsule wat so duidelik is in VKM larwes nie. Die liggaam van die vrugtevlieg larwe vernou tot by die monddede en is afgeplat aan die sterkant. As larwes donker is, is hulle dood.

Asynvlieg larwes lyk amper soos vrugtevlieg larwes, veral die jong vrugtevlieg larwes. Die grootste verkil is dat asynvlieg larwes nie die afgeplatte agterstewe van die vrugtevlieg larwe het nie. Asynvlieg larwes is ook gewoonlik 'n bietjie kleiner, so twee en 'n half tot vier en 'n half millimeter lank, en word gewoonlik in groepies aangetref, terwyl vrugtevlieg larwes gewoonlik op hulle eie is.

Larwes van ander vrugtevlieg spesies, soos byvoorbeeld *Silba*, is baie soos vrugtevlieg larwes in grootte en vorm. Hulle verskil van die vrugtevlieg larwes in dat hulle spirakels aan die sterkant swart is en partykeer uitsteek.

Sap kewers het 'n donker kopkapsule, soos VKM, maar hulle verskil van VKM omdat hulle 'n kolletjie liggaam en gevurkte stert het, en nie pienk is nie.

Karobmot larwes lyk soos VKM larwes, maar die kleinste karobmot larwes is effens pink, terwyl klein VKM larwes wit is. Karobmot larwes bly hierdie ligte pienk kleur, wat ligter pienk is as volwasse VKM larwes. Die karobmot larwe het ook 'n klein harde kol voor die eerste spirakel, wat nie gesien word op die VKM larwe nie. Mens het egter 'n vergrootglas of mikroskoop nodig om dit te sien.

As deel van jou inspeksie kan jy ook 'n aantekening maak van vrugtevlieg larwes en karobmot larwes, aangesien meeste van hierdie larwes duidelik verskil van VKM larwes, veral as jy na hulle kyk met 'n vergrootglas. Jy sal miskien nog steeds 'n fout maak en karobmot aanteken as 'n VKM larwe, maar dis beter om die fout so om te maak, eerder as om 'n VKM larwe aan te teken as 'n karobmot larwe, want VKM besmetting is veel meer volop en die gevare is veel meer.

As jy nie seker is oor die identifikasie van 'n larwe nie, hou die larwe en neem 'n foto daarvan. Vra 'n kundige op die gebied vir 'n tweede opinie.

Vrugte val van die boom af vir ander redes, soos Alternaria nawel-ent vrot, chemiese brand, hittegolwe, knopmyt skade, en besmetting deur ander plae soos witluis. Jy sal dikwels nie 'n duidelike oorsaak van die vrugval kan identifiseer nie, maar dit is belangrik dat jy VKM besmetting uitskakel as die oorsaak.

Rekordhouding en Rapportering

Teken jou moniteringsbevindinge aan op 'n standaard vorm met al die nodige inligting. Die vorm kan baie eenvoudig of meer ingewikkeld wees, maar dit is belangrik dat die vorm ten minste die volgende detail bevat:

- ❖ Die besonderhede van die persoon verantwoordelik vir monitering
- ❖ Die datum van monitering
- ❖ Die besonderhede van die boord wat gemonitor word
- ❖ Die aantal vrugte wat bymekaargemaak is
- ❖ Die aantal vrugte besmet met VKM (onthou dat dit vrugte insluit waar daar 'n lewendige óf dooie larwe was, en vrugte wat tekens van vorige besmetting toon)
- ❖ Die aantal vrugte besmet met ander plaaginsekte

As die data van al die boorde bymekaargemaak is, rapporteer die besmettingsvlakke in die boorde aan die plaasbestuurder, en gee vir hom die voltooide vorms.

Pakhuis Afleweringsinspeksies

Nadat hulle geoes is, word vrugte afgelaai by die pakhuis in plukkratte of plukwaens. 'n Aantal kratte of waens vanaf dieselfde boord kan op een slag by die pakhuis aankom. Vir vrugte om goedgekeur te word vir uitvoer na Europa, moet 'n monster wat geneem is van die vrugte uit elke boord deeglik ondersoek word vir VKM en vrugtevlieg besmetting.

Neem van Vrugmonsters

Die grootte van die vrugmonster hang af van die uitvoer opsie vir die boord, en kan wissel van 800 tot 2800 vrugte. Die pakhuisbestuurder sal die inspekteur laat weet wat die monster grootte is vir elke boord. Die vrugmonster moet so gelykmatig as moontlik

geneem word uit al die kratte wat vanaf 'n boord gekom het. Byvoorbeeld, as 'n monster van 800 vrugte benodig word en agt kratte vanaf 'n spesifieke boord word afgelewer by die pakhuis, kies 100 vrugte uit elkeen van die 8 kratte.

Dit is belangrik dat jy kies uit die vrugte oral in die krat, en nie net van een plek in die krat af nie. Dis verder belangrik dat vrugte ewekansig gekies word, sonder om uit te kyk vir vrugte wat in 'n uitsonderlike goeie toestand is of wat beskadig is. Maak die vrugte vir jou monster bymekaar in 'n aparte krat of houer. Maak 'n aantekening van die details van die boord en die datum van inspeksie op die opname vorm.

Vrugte Inspeksie

Ondersoek die totale oppervlak van elke enkele vrug in die monster sorgvuldig deur die vrug te draai in jou hand en dit van alle kante te bekyk, en te soek vir enige moontlike merke of letsels wat kan aandui dat die vrug moontlik besmet is. Om jou te help, kan jy van 'n vergrootapparaat gebruik maak, soos 'n koplus of 'n vergrootglas, met 'n minimum vergroting van 2.5 keer vergroting. Dit is behulpzaam om inligtingskaarte met die simptome van vrugtevlieg en VKM besmetting op te sit in die inspeksie area, sodat jy die hele tyd herinner word waarvoor jy op die uitkyk moet wees.

Al die vrugte wat jy dink dalk besmet mag wees, moet eenkant gesit word vir ontleding. As jy nie seker is of die merk of letsels wat jy sien tekens is van besmetting nie, sit nog steeds eerder die vrug eenkant – dis beter om 'n groot klomp skoon vrugte oop te sny eerder as om selfs een besmette vrug deur te laat. Nawel lemoene met enige tekens van 'n gekraakte nawel-ent, selfs al is dit baie klein, moet eenkant gesit word. Navorsing het bewys dat, as jy hierdie eksterne inspeksies ordentlik doen, jy 80% van die besmette vrugte kan identifiseer selfs voordat jy hulle oopsny. Jy moet mik na hierdie hoë standaard om besmetting raak te sien in vrugte wat jy inspekteer.

Nadat jy die hele vrugmonster bolangs geïnspekteer het, kyk nog 'n keer mooi na al die vrugte wat jy eenkant gesit het, om seker te maak dat die vrugte wel besmet is.

Disseksie Prosedure

Vat die vrugte wat eenkant gesit is een vir een en begin om dit te sny by die plek waar daar moontlike besmetting is. Sny die vrug in dun skyfies onder hierdie plek, en inspekteer die vrug van naderby na elke snit vir VKM larwes en vrugtevlieg eiers of larwes, en vir ander tekens van larwe besmetting. Hou die vrug aan sny op hierdie manier totdat jy diep in die vleis van die vrug ingesny het. As jy nie enige besmetting kry nie, sny die vrug in kwarte deur die vrug in die middel deur te sny, en inspekteer elke kwart vir besmetting.

Vir nawel lemoene, inspekteer die nawel-ent van die vrugte, veral as daar tekens is van kraak of bars. Sny dun skyfies soos vantevore beskryf, en inspekteer vir besmetting.

Tekens van VKM en Vrugtevlieg Besmetting

Namate jy die vrugte ondersoek gaan jy dalk tekens kry van besmetting. Vir VKM is hierdie tekens larwe tonneling, miskorrels en kopkapsules. Jy sal egter die vrug slegs aanteken as besmet met VKM as jy lewendige of dooie larwes kry in die vrug. Die tekens help bloot as 'n aanduiding van waar om te kyk vir die larwe.

Vir vrugtevlieg, sal jy besmetting aanteken as jy lewendige larwes of vrugtevlieg eiers kry.

Ander Plaaginsekte en Simptome

Soos bespreek in die vorige afdeling, sal jy miskien larwes kry van kewers, karobmot, asynvlieg of ander vlieg spesies. Jy kan hierdie larwes miskien verwar met vrugtevlieg of VKM larwes. Hersien asseblief die vorige afdeling waar die verskille tussen hierdie spesies in detail beskryf word. Raadpleeg ook gereeld die identifikasiekaarte.

Rekordhouding en Rapportering

Teken die bevindinge van jou inspeksie aan op 'n vorm wat al die nodige inligting bevat, soortgelyk aan die een wat gebruik is tydens boordmonitering. Noteer VKM besmetting slegs as jy lewendige of dooie VKM larwes kry. Teken vrugtevlieg besmetting apart aan as jy lewendige vrugtevlieg larwes of vrugtevlieg eiers kry. Rapporteer onmiddellik jou bevindinge aan die pakhuis bestuurder, en gee vir hom die voltooidde vorms.

Pakhuis Gradering en Sortering

Die doelwit van 'n pakhuis is om vrugte te sorteer, gradeer, behandel en verpak vir uitvoer. Gradeerders is verantwoordelik daarvoor om vrugte te identifiseer en te verwyder wat onaanvaarbare letsels het, insluitende tekens van siekte- of plaag besmetting. Dit sluit vrugte wat besmet is met VKM of vrugtevlieg in.

Die sortering- en graderingstafel in die paklyn moet toeganklik en goed verlig wees, sodat die gradeerder al die vrugte kan inspekteer, en vrugte met letsels of wat moontlik besmet is kan raaksien en verwyder. Daar behoort ook plakkate op te wees by die graderingstasie wat die mees prominente eksterne besmetting simptome wys.

Dit is jou verantwoordelikheid om elke vrug op die paklyn vinnig en akkuraat te inspekteer. Kyk na die vrugte soos dit by jou verbygaan op die graderingstafel. As jy enige tekens van besmetting sien, tel die vrug op en bekyk dit van naderby. As jy selfs die kleinste merkie kry wat besmetting mag aandui, verwyder die vrug en gooi hom weg. Nowel lemoene wat selfs die kleinste krakie by die nawel-ent het, moet ook verwyder en weggegooi word. Geen vrugte van die aard mag gepak word vir uitvoer nie.

Afsluiting

Die monitor, inspekteur of gradeerder kan die plaas sink of red, afhangende van hoe goed hy of sy die werk doen. As 'n monitor of inspekteur moet jy alles in jou vermoë doen om die vrugte wat besmet is met VKM en vrugtevlieg wat jy inspekteer te identifiseer. Deur besmette vrugte te identifiseer en te verwyder, help jy om die kans te verminder dat besmette vrugte uitgevoer gaan word, wat van groot belang is vir die Suid-Afrikaanse sitrusbedryf.